

Komisijos pastabos, susijusios su Europos ombudsmeno prašymu pateikti papildomos informacijos - Savo iniciatyva atliekamas tyrimas, nuoroda OI/3/2003/JMA

Korespondencija - 13/07/2009

Byla OI/3/2003/JMA - Atidaryta 19/11/2003 - Sprendimas 04/07/2007

06-03-2006

I. Aplinkybės

2003 m. lapkričio 19 d. Europos ombudsmanas nusprendė pradėti tyrimą savo iniciatyva, susijusį su Europos Komisijos priimtomis priemonėmis, kuriomis siekiama užtikrinti, kad santykiuose su šia institucija nebūtų diskriminuojami žmonės su negalia.

Ombudsmanas paprašė Komisijos a) pranešti apie veiksmus, kurių ji ėmėsi arba ketina imtis siekdama užtikrinti, kad santykiuose su šia institucija nebūtų diskriminuojami žmonės su negalia, ir b) pateikti tokių veiksmų patvirtinimo tvarkaraštį.

Vykdamas platesnio masto konsultacijų šia tema politiką, visi svarbūs su tyrimu susiję dokumentai buvo paskelbti Ombudsmeno tinklalapyje. Apie šią iniciatyvą buvo pranešta ir nacionaliniams ombudsmenams, su kuriais taip pat buvo konsultuojamasi šia tema.

2004 m. kovo 3 d. Komisija nusiuntė Ombudsmenui savo nuomonę, kuri buvo taip pat paskelbta Ombudsmeno tinklalapyje.

II. Prašymas pateikti papildomos informacijos

Šiuo prašymu pateikti papildomos informacijos tęsiamas minėtasis savo iniciatyva atliekamas Ombudsmeno tyrimas. Šiame prašyme atsižvelgiama į valstybių narių nacionalinių ombudsmenų, visuomenės ir nevyriausybinių organizacijų rūpesčius, kuriuos jie išreiškė atsiliepdami į konsultacijas ir (arba) reaguodami į Komisijos atsakymą.

Remdamasis jų atsakymais, Ombudsmanas prašo Komisijos pateikti papildomos informacijos

apie kai kuriuos žmonių su negalia (kaip įdarbinimo konkursų dalyvių, darbuotojų, darbuotojų šeimos narių arba siekiančių gauti informacijos visuomenės narių) ir institucijos santykių aspektus. Prašoma pateikti papildomos informacijos apie šiuos aspektus (skliausteliuose nurodyti skaičiai yra Ombudsmeno laiško, kuriame prašoma pateikti papildomos informacijos, pastraipų numeriai):

- užimtumas ir neproporcinga našta (1.2);
- finansinė parama pareigūnams ir jų šeimos nariams su negalia (1.3);
- darbuotojų samdymo procedūrų prieinamumas (1.4);
- galimybė skelbti periodinius pranešimus apie darbuotojų samdymo politiką (1.5);
- pozityvios priemonės, skatinančios priimti į darbą žmones su negalia (1.6);
- su patalpų prieinamumu susijusių standartų kūrimas (2.2);
- automobilių stovėjimo vietos (2.3);
- galimybė žmonėms su negalia naudotis skleidžiama informacija (3.3);
- visuomenės prieiga prie tinklalapių (3.4);
- galimybė naudotis ES viešaisiais dokumentais kitais formatais (3.5);
- vaikų su specialiais mokymosi poreikiais (SMP) integracija (4.2);
- apklausos neįgalumo tema analizė (5.3);
- informuotumo apie neįgalumą ugdymas (5.4).

III. Komisijos pastabos, susijusios su ombudsmeno prašymu pateikti papildomos informacijos

- Užimtumas ir neproporcinga našta (1.2)

Komisija pateikė gaires, kurios visų pirma turėtų padėti jos tarnyboms nuspręsti, ar žmonių su negalia integracijos skatinimo priemonė sudaro neproporcingą našą. Komisija priėmė taisyklės dėl Pareigūnų tarnybos nuostatų 1d straipsnio 4 dalies įgyvendinimo ir jas paskelbė 2004 m. birželio 20 d. administraciniame pranešime Nr. 69-2004 (žr. I priedą). Įgyvendinimo taisyklėse aptariamai, *inter alia*, žmonių su negalia įdarbinimo, pareigūno profesinės veiklos metu atsiradusio neįgalumo, tinkamų patalpų neįgaliesiems ir nereikalingos naštos klausimai.

Gerosios patirties kodekso, susijusio su žmonių su negalia užimtumu, 3 punkte (su darbu susijusios sąlygos) nustatyta, kad „*vertinant Europos institucijoms tenkančių nereikalingą našą turi būti taikomi griežti standartai...*“ (žr. II priedą). Remiantis šiuo principu, įgyvendinimo taisyklių 12 straipsnyje tvirtinama:

„Tinkamos sąlygos darbo vietoje sudaro nereikalingą našą institucijai tuo atveju, kai su jomis susijusios išlaidos yra didesnės už tas išlaidas, kurių pagrįstai tikisi institucija.“

Įgyvendinimo taisyklių 8 straipsnyje pateikiami pavyzdžiai, kaip užtikrinti tinkamas sąlygas darbo vietoje:

- sudaryti sąlygas žmonėms su negalia prieiti prie esamų patalpų ir įrangos, kuriomis jau naudojami kiti darbuotojai, ir jomis naudotis;
- restruktūrizuoti darbo vietas;
- teikti pagalbą;

- sudaryti sąlygas dirbti ne visą darbo dieną arba užtikrinti lanksčius darbo tvarkaraščius;
- įsigyti arba iš dalies pakeisti įrenginius;
- pritaikyti mokymo medžiagą;
- pakeisti vykdomą politiką arba taikomą praktiką.

Įgyvendinimo taisyklių 13 straipsnyje teigiama, kad siekiant įvertinti, ar užtikrinant tinkamas sąlygas darbo vietoje susidaro nereikalinga našta, reikia atsižvelgti, *inter alia*, į šiuos aspektus:

- reikalingų sąlygų darbo vietoje pobūdį ir su jų užtikrinimu susijusias išlaidas;
- su sąlygų darbo vietoje užtikrinimu susijusias išlaidas, jas lyginant su vidutinėmis pridėtinėmis kiekvieno darbuotojo išlaidomis;
- sąlygų darbo vietoje užtikrinimo išlaidas atsižvelgiant į turimą biudžetą;
- tam tikroje srityje dirbančių žmonių skaičių, kuriems reikalingos specialios sąlygos darbo vietoje;
- visų darbuotojų sveikatos ir saugos poreikius.

Visą Administracinio pranešimo Nr. 69-2004 tekstą galima rasti tinklalapyje http://www.cc.cec/guide/publications/infoadm/2004/ia04069_en.html [Nuoroda].

Šios įgyvendinimo taisyklės ir Pareigūnų tarnybos nuostatos yra aiškos gairės, padedančios tarnyboms sudaryti žmonėms su negalia tinkamas sąlygas darbo vietoje.

- Finansinė parama pareigūnams su negalia ir jų šeimos nariams (1.3)

- Kaip Komisija jau pažymėjo atsakydama į skundą Nr. 1391/2002, ji nemano, kad teikdama paramą pareigūnams su negalia ir jų šeimos nariams, ji vykdo diskriminaciją. Manoma, kad įvairiomis formomis teikiamos finansinės paramos (sveikatos draudimas padengia medicininės išlaidas, teikiamos įstatymu nustatytos pašalpos ir užtikrinama papildoma pagalba neįgalųjų nemedicininėms išlaidoms padengti) pakanka papildomoms su neįgalumu susijusioms išlaidoms kompensuoti. 2004 m. gegužės 1 d. įsigaliojusiose biudžeto įgyvendinimo gairėse (žr. III priedą)
- išlaidų kategorija „papildoma pagalba neįgaliesiems asmenims“, susijusi su asignavimais žmonių su negalia gerovei užtikrinti - nustatyta, kad pagalbos gavėjo asmeninis įnašas, apskaičiuojamas remiantis apmokestinamomis šeimos pajamomis, gali svyruoti nuo 5 % iki 35 % (žr. IV priedą). Šios gairės yra tarpinstitucinės. Kiekviena institucija turi savo biudžetą.

Biudžeto padėtis : 2005 m. visos biudžeto išlaidų kategorijai „*papildoma pagalba neįgaliesiems asmenims*“ skirtos lėšos (1 350 000 EUR) buvo panaudotos 85 bylų išlaidoms padengti. Apie pusę šių bylų išlaidų buvo susijusios su sunkiais neįgalumais, likusi lėšų dalis buvo skirta švietimo arba specialaus mokymo, reikalingo neįgalumo poveikiui sumažinti, išlaidoms padengti. 2006 m. biudžeto valdymo institucija skyrė 1 770 000 EUR (30 % daugiau nei 2005 m.). Šių lėšų pakaks su esamomis bylomis, šių bylų išlaidų normaliu padidėjimu ir naujomis bylomis, kurių, kaip numatoma, bus maždaug 15, susijusioms išlaidoms padengti. Šis apytikslis skaičiavimas pagrįstas per 2005 m. pradėtą informacinę kampaniją, kuri buvo skirta Komisijos pareigūnams, gautais atsakymais. Taigi, esamos bylos iš biudžeto lėšų bus padengiamos remiantis galiojančiomis taisyklėmis. Deja, lėšų nepakaks 100 % padengti visų bylų išlaidas; dėl to, Komisijos apytiksliau apskaičiavimu, prireiks mažiausiai 300 000 EUR papildomų lėšų. Atsižvelgiant į biudžeto lėšų ribotumą pagalbos gavėjų asmeninis įnašas sudarytų geresnes sąlygas tam, kad būtų teisingiau tvarkomi pagrįsti prašymai ir padengiamos

juose nurodytos išlaidos.

Biudžetinė garantija : Komisija yra teisiškai neįsipareigojusi 100 % padengti su neįgalumu susijusių išlaidų, tačiau politiniu atžvilgiu ji praktiškai neprieštarauja, kad šios išlaidos būtų dengiamos tokiu lygiu. Vis dėlto, kaip Komisija pabrėžė atsakydama į skundą Nr. 1391/2002, ji pati negali keisti išlaidų kategorijos „*papildoma pagalba neįgaliesiems asmenims*“, kuriai skirtos lėšos yra ribotos, pagrindinės sandaros. Komisija galėtų būti pasirengusi 100 % padengti su neįgalumu susijusias išlaidas, tačiau su sąlyga, kad biudžeto valdymo institucija užtikrins pakankamas lėšas ir kad bus tarpinstitucinių lygmeniu sutarta dėl persvarstyto pasiūlymo, susijusio su pirmiau nurodytomis gairėmis, kuris sudarytų sąlygas padengti visas išlaidas. Nepasiekus tokios susitarimo ir nesant biudžetinei garantijai, taip pat atsižvelgiant į Finansinio reglamento įpareigojimus, išlaidos visada bus padengiamos atsižvelgiant į turimas lėšas, kurias Komisija toliau skirstys kaip galima teisingiau. Atsižvelgiant į dabartinį biudžetą, vykdančią šią politiką bus vengiama įgyvendinti „pirmas atėjai, pirmas gavai“ principą, dėl kurio atsirastų didelė diskriminacija, nes vienu asmenų išlaidos būtų padengiamos 100 %, o kitų - mažesniu lygiu arba dėl lėšų trūkumo visai nepadengiamos.

Pagalbos gavėjo asmeninis įnašas : Komisija nemano, kad gairėse numatytas riboto pobūdžio asmeninis įnašas (nuo 5 % iki 35 %) yra socialiniu atžvilgiu neteisingas, nes pagalbos gavėjų įnašas yra apskaičiuojamas remiantis apmokestinamomis šeimos pajamomis.

Išlaidų kompensavimo didinimas : Komisija dėjo dideles pastangas siekdama stiprinti paramą žmonėms su negalia. Įvedus politinius pakeitimus, susijusius su papildomomis išmokomis žmonėms su negalia, ir gerokai padidinus turimas lėšas, nuo 2004 m. gegužės 1 d. išaugo kompensacijų dydis ir taip stipriai padidėjo individuali finansinė parama. Nuo 2003 m. iki 2005 m. bylų skaičius padidėjo beveik 50 % (beveik nuo 60 iki 85 bylų), o turimos lėšos - 130 % (nuo 770 000 EUR iki 1 770 000 EUR). 2004 m. taip pat buvo įsteigtas naujas sektorius „praktinė pagalba neįgaliesiems asmenims“, kurio uždavinys - teikti bendrąją informaciją, konsultacijas ir paramą.

Naujas komunikatas 2006 m. : 2006 m. Komisija tikriausiai pateiks naują komunikatą dėl paramos žmonėms su negalia. Juo bus toliau gerinama ir plečiama pagalba už vaikus su negalia atsakingiems tėvams. Šiame dokumente, pagrįstame išsamia vaikų su negalia poreikių analize, bus svarstomos svarbiausios problemos, taip pat ir su didžiausiu tėvų rūpesčiu - vaiko su negalia priežiūra po tėvų mirties - susijusi problema.

- Darbuotojų samdymo procedūrų prieinamumas (1.4)

Atsižvelgiant į konkursų organizavimą ir su jais susijusias praktines procedūras, ypač tas, už kurias atsakinga Europos personalo atrankos tarnyba (EPSO), galioja kelios praktinio pobūdžio priemonės, kuriomis siekiama sudaryti geresnes sąlygas kandidatams su negalia dalyvauti įvairiuose testuose ir kurios yra pritaikytos prie kiekvieno neįgalumo atvejo.

Pranešime apie konkursą kandidatams užtikrinama, kad:

„Europos Sąjunga vykdo lygių galimybių politiką ir priima prašymus nediskriminuodama dėl

lyties, rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religinių, politinių ar kitų įsitikinimų bei pažiūrų, priklausomybės nacionalinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos, šeiminių ar šeimos padėties".

Be to, pranešime apie konkursą kandidatams su negalia primenama, kad:

„Kandidatai su negalia, dėl kurios jie negali užsiregistruoti internetu, gali, pageidautina faksu, paprašyti popierinės paraiškos formos, kurią jie turėtų užpildyti, pasirašyti ir grąžinti registruotu paštu (pašto spaudos data turi būti ne vėlesnė už galutinę registracijos datą). Tolesni ryšiai tarp EPSO ir šių kandidatų bus palaikomi paštu. Minėti kandidatai prie paraiškos formos turi pridėti pripažintos institucijos išduotą neįgalumo pažymą. Kandidatai su negalia taip pat turėtų ant atskiro lapo nurodyti, kokiomis specialiomis priemonėmis, jų manymu, būtų galima jiems sudaryti geresnes sąlygas dalyvauti testuose".

„Paraiškų teikimo vadove", skelbiamame tuo pačiu metu kaip ir pranešimas apie konkursą, kandidatams su negalia dar kartą primenama apie galimybę paprašyti, kad atsižvelgus į jų negalią jiems būtų sudarytos specialios sąlygos dalyvauti konkurse. Šio vadovo II priede, pavadintame „Elektroninės registracijos formos pildymo instrukcijos", pažymima, kad kandidatai su negalia privalo:

įrašyti „TAIP", jei jie turi negalią, dėl kurios jiems gali kilti sunkumų dalyvauti testuose. Tai padės EPSO imtis visų žmonių su negalia galėjančių padėti priemonių.

Be to, EPSO tinklalapyje daroma tiesioginė nuoroda į lygias galimybes, kurioms EPSO teikia didelę svarbą. Ši nuoroda taip pat daroma spaudoje skelbiant visus konkursus.

„EPSO yra tvirtai įsipareigojusi laikytis principo, kad organizacija turi tiksliai atspindėti visuomenę, kuriai ji tarnauja. Dirbti ES institucijose gali visi atitinkantys tinkamumo kriterijus valstybių narių piliečiai, neatsižvelgiant į jų lytį, amžių, tautybę, rasę, religiją ar seksualinę orientaciją. Jei tai pagrįsta ir praktiniu požiūriu priimtina, taikomos konkrečios priemonės, kuriomis sudaroma galimybė kandidatams su negalia dalyvauti atviruose konkursuose vienodomis sąlygomis su kitais, o konkursą laimėjusiems kandidatams lengviau ir veiksmingai integruotis darbo aplinkoje. ES Institucijose netoleruojama diskriminacija. Išlaikydami bendrąjį atrankos pagal nuopelnus principą, siekiame sudaryti darbo jėgos požiūriu tinkamą tautinę pusiausvyrą ir įgyvendinti strategijas, skatinančias daugiau moterų užimti aukštesnes pareigas. Europos Sąjunga plačiąja prasme atspindi įvairovę".

Praktikoje organizuojant konkursų testus jau buvo imtasi įvairių priemonių, kurių paprašė patys kandidatai, patvirtindami, kad šios priemonės yra būtinos tam, kad jie galėtų dalyvauti testuose.

Kad galėtų įgyvendinti šiuos prašymus, EPSO gali pakviesti kandidatus su negalia dalyvauti testuose atskiruose egzaminų centruose.

Toliau nurodomi priemonių, kurių jau ėmėsi EPSO atsižvelgdama į kandidato negalios pobūdį, pavyzdžiai:

- negalia, susijusi su regėjimo problemomis: tekstas Brailio šriftu; tekstas didesniu šriftu; kandidatas gali atsinešti savo kompiuterį, kuriuo gali būti skaitomas Brailio šriftas; laikant egzaminą, stebėtojas gali skaityti klausimus ir siūlomus atsakymus, vėliau kandidato pateiktus atsakymus stebėtojas pažymi ant optinio skaitiklio formos; garso įrašymas; papildomo laiko suteikimas;
- su klausa susijusi negalia: (kurti arba iš dalies kurti kandidatai): galimybė egzaminų centre sėdėti priekyje, kad būtų galima skaityti iš kalbėtojo lūpų; kandidatai gauna kalbėtojo teksto kopiją ir jiems skiriami asmeniniai stebėtojai;
- su rankomis susijusi negalia: kandidatai gali naudotis kompiuteriais ir atspausdinti atsakymus; arba kandidatai atsakymus gali pateikti stebėtojui žodžiu naudodamiesi garso įrašymo įranga;
- invalidų vežimėliai: EPSO užtikrina, kad kandidatai galėtų be kliūčių patekti į egzaminų centrą;
- sekinanti liga (cerebriniai sutrikimai): suteikiamas papildomas laikas laikant testą; kandidatas gali naudotis kompiuteriu, dokumentų laikikliu, jam užtikrinama automobilio stovėjimo vieta; gali būti parūpinta ergonominė kėdė;
- disleksija (gebėjimo skaityti sutrikimas): kandidatas rašydamas testą gali naudotis kompiuteriu ir jam suteikiamas papildomas laikas.

Kalbant apie ataskaitų apie darbuotojų samdymo procedūrų prieinamumą kandidatams su negalia (išskyrus kandidatus su regėjimo sutrikimais) rengimą, atlikus apklausą neįgalumo tema (išsamesnė informacija apie ją pateikiama toliau), Komisija ir EPSO pasiūlė ištirti skelbimų apie darbuotojų samdymą turinį, siekdamas užtikrinti, kad būtų gaunama daugiau paraiškų iš žmonių su negalia. Šiomis aplinkybėmis taip pat bus svarstomas ataskaitų apie specifinius neįgalumus rengimo klausimas.

- Galimybė skelbti periodinius pranešimus apie darbuotojų samdymo politiką (1.5)

Komisijos nuomone, anonimiškumas padės užtikrinti, kad būtų taikomas vienodo požiūrio į kandidatus principas; organizuojama atrankos procedūras, ji stengsis visais įmanomais būdais užtikrinti, kad būtų laikomasi šio principo.

Šiuo tikslu EPSO užtikrina specialias priemones, siekdama sudaryti sąlygas žmonėms su negalia dalyvauti konkursuose.

Atsižvelgdama į apklausos rezultatus (išsamesnė informacija pateikiama toliau), Komisija pradėjo analizuoti metodus, kaip būtų galima užtikrinti, kad esami ir būsimi statistiniai duomenys apie žmonių su negalia užimtumą Komisijoje būtų patikimesni ir nuolat atnaujinami, laikantis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo įpareigojimų. Komisija analizuodama, kaip užtikrinti, kad statistiniai duomenys būtų patikimesni, apsvarstys galimybę tokius statistinius duomenis ateiityje skelbti viešai.

- Pozityvios priemonės, skatinančios priimti į darbą žmones su negalia (1.6)

Manoma, kad atrankos procedūros, kurių metu organizuojami anoniminiai testai ir užtikrinamos tinkamos dalyvavimo šiuose testuose sąlygos, yra geriausia priemonė siekiant užtikrinti, kad darbuotojų samdymo proceso metu būtų laikomasi vienodo požiūrio principo. Komisija nemano, kad vykdant darbuotojų samdymo procedūras reikėtų toliau įgyvendinti būtent žmonėms su negalia skirtas pozityvias priemones, išskyrus būsimus veiksmus, kuriais būtų užtikrinama, kad skelbimai apie įsidarbinimo galimybes būtų labiau pritaikyti žmonėms su negalia.

Kaip Komisija nurodė, atsakydama į ankstesnę Ombudsmeno užklausą, Personalo ir administracijos generaliniam direktoratui (GD ADMIN) pranešama apie konkursą laimėjusius dalyvius, kurie yra informavę apie negalią, dėl kurios jiems įdarbinimo procese reikalingos specialios sąlygos. Įdarbindamas šiuos asmenis GD ADMIN vykdo iniciatyvią politiką, remdamasis kiekvieno atskiro atvejo analize; šiuo metu laikomasi nuomonės, kad šis etapas yra tinkamiausias laikotarpis pozityvioms priemonėms priimti.

Atsižvelgdama į apklausos rezultatus, Komisija kartu su kitomis susijusiomis grupėmis pradėjo tirti įvairias priemones, kuriomis būtų galima remti žmonių su negalia įdarbinimą institucijoje. Atliekant tyrimą taip pat bus svarstomas klausimas dėl priemonių, skatinančių žmonių su negalia įdarbinimą, kūrimo, pvz., būtų galima sukurti tam tikrą žmonių su negalia užimtumo tikslą ir stebėti, kaip jis įgyvendinamas, administracija po medicininės apžiūros kiekvienu atskiru atveju galėtų užtikrinti, kad žmogui su negalia būtų pavestos tinkamos užduotys ir suteikta tinkama įranga. Be to, neįgalumo klausimas yra svarstomas per atrankos pokalbių mokymo kursus ir rengiant konkursų vertinimo komisijos narius, siekiant užtikrinti šių asmenų informuotumą šia tema.

- Su patalpų prieinamumu susijusių standartų kūrimas (2.2)

2004 m. birželio 29 d. Briuselyje įsikūręs Infrastruktūros ir logistikos biuro valdymo komitetas (OIB) po plataus masto vidinių konsultacijų patvirtino naujausią Komisijos pastatams taikomų reikalavimų vadovą (Nr. 5) (paprastai vadinamas MIT - pranc. *Manuel d'Immeuble Type*). B.III skyrius yra konkrečiai susijęs su neįgaliųjų asmenų poreikiais, apimančiais šiuos klausimus: bendros prieinamumo galimybės, specialiai neįgaliesiems skirtos automobilių stovėjimo vietos, mobilumas, pastatų apšvietimas ir ženklinimas, sanitariniai įrenginiai ir avarinė evakuacija.

Be šio žmonėms su negalia skirto skyriaus, vadove pateikiama apie 30 nuorodų į neįgaliųjų asmenų reikalavimus. MIT atsižvelgiama į Belgijos [įskaitant Briuselio *Règlement Regional d'Urbanisme* (RRU) (1) [\[Nuoroda\]](#)] ir Europos teisės aktų reikalavimus šioje srityje, taip pat į Komisijos gero elgesio kodeksą, susijusį su neįgaliųjų asmenų užimtumu (2) [\[Nuoroda\]](#).

Tolimesnė MIT peržiūra artimiausiu metu neplanuojama. Dabartinis dokumentas buvo priimtas 2004 m. viduryje, ir jis yra nepasenęs prieinamumo standartų atžvilgiu. Be to, neseniai buvo paskirtas Komisijos gero elgesio kodekse, susijusiame su neįgaliųjų asmenų užimtumu, numatytas specialistas, atsakingas už žmonių su negalia darbo aplinkos ergonominį vertinimą. Žmonių su negalia darbo aplinka bus nuolat tikrinama, remiantis naujaisiais MIT standartais ir minėto specialisto patirtimi.

- Automobilių stovėjimo vietos (2.3)

Atsižvelgiant į Komisijos gero elgesio kodeksą, susijusį su neįgaliųjų asmenų užimtumu, lankytojams su negalia kiekvieno Komisijos pastato (išskyrus *Berlaymont*) viduje arba išorėje (3) [Nuoroda] rezervuojamos mažiausiai dvi automobilių stovėjimo vietos; iš viso Komisija turi 114 tokių rezervuotų vietų.

Prieiga prie *Berlaymont* pastato dėl saugumo sumetimų yra ribojama; dėl šios priežasties Komisija paprašė Briuselio valdžios institucijų rezervuoti žmonėms su negalia skirtas automobilių stovėjimo vietas *Charlemagne* bulvare, kuris yra šalia *Berlaymont*. 2005 m. spalio mėn. Briuselio (sostinės) policijos komisaras sutiko rezervuoti *Charlemagne* bulvare tris tokias automobilių stovėjimo vietas ir paprašė viešųjų darbų tarnybos atlikti reikalingus darbus.

Be nurodytų specialiai lankytojams su negalia rezervuotų automobilių stovėjimo vietų, Komisija taip pat turi 216 rezervuotų automobilių stovėjimo vietų, skirtų medicininių problemų turintiems jos darbuotojams (kenčiantiems nuo nuolatinės ar laikinos negalios, turintiems su sveikata susijusių problemų). Kiekviena tokia automobilių stovėjimo vieta yra paskirta remiantis individualiais prašymais, pagrįstais medicinine pažyma.

- Galimybė žmonėms su negalia naudotis skleidžiama informacija (3.3)

Komisijos pozicija dėl galimybės naudotis informacija yra paaiškinta tinklalapyje „EUROPA - prieigos prie interneto politika“ (http://europa.eu.int/geninfo/accessibility_policy_en.htm [Nuoroda]). Jame nurodoma, kad: „Europos Komisija nusprendė serverio EUROPA naujuose ir atnaujintuose tinklalapiuose įvesti A atitikimo lygį (1 prioritetą).“ Prieigos prie interneto iniciatyva A (WAI -A) (angl. *Web Accessibility Initiative A*) nustatomos taisyklės yra susijusios ne tik su regos problemų turinčiais asmenimis, bet ir nuo kitų sveikatos trūkumų bei neįgalumų kenčiančiais žmonėmis. Be to, Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinis direktoratas serveryje *Europa* prižiūri tinklalapį *Europos neįgaliųjų metai*, kurį galima rasti adresu http://europa.eu.int/comm/employment_social/disability/index_en.html [Nuoroda].

- Visuomenės prieiga prie tinklalapių (3.4)

Informacijos teikėjų vadovas (ITV) yra skirtas EUROPA serverio tinklalapių kūrėjams (koordinatoriams, žiniatinklio viršininkams, rangovams ir t. t.); jame aptariami redakciniai, techniniai bei grafiniai aspektai. ITV (4) [Nuoroda] nustatytos taisyklės yra privalomos, nes jomis siekiama užtikrinti, kad paslaugos būtų teikiamos nuosekliai ir kad jomis būtų lengva naudotis.

Remiantis ITV, tinklalapiai, kuriuos numatoma skelbti EUROPA serveryje, turėtų atitikti A lygio prieinamumo kriterijus. Generalinių direktoratų ir tarnybų žiniatinklio viršininkai turi įvertinti, ar atitinkami tinklalapiai šiuos kriterijus atitinka, ir užtikrinti, kad šie tinklalapiai atitiktų ITV ir WAI-A reikalavimus. Yra sukurta įvairių priemonių, kuriomis galima įvertinti, ar tinklalapis atitinka dabartinius prieinamumo standartus. Be to, Spaudos ir ryšių generalinio direktorato EUROPA serverio koordinavimo grupė teikia žiniatinklio viršininkams sistemingą pagalbą šiems tvirtinant tinklalapius remiantis WAI-A kontroliniais punktais.

- Galimybė naudotis ES viešaisiais dokumentais kitais formatais (3.5)

WAI reikalavimus atitinkantys EUROPA tinklalapiai, naudojant galutiniam vartotojui pritaikytą programinę įrangą, gali būti skaitomi stambiu šriftu, Brailio šriftu ir garso formatu. Problema, su kuria susiduriama kuriant daugiakalbes tinklaviates, pvz., EUROPA, yra ta, kad ne visos kalbos gali būti skaitomos naudojant pagalbinę programinę įrangą. WAI reikalavimus atitinkančias tinklaviates Komisija galėtų patobulinti parengdama jų garso arba gestų kalbos rinkmenas. Tačiau dėl to gali kilti daugiau problemų nei surasta sprendimų, nes būtų naudojama automatinio vertimo technika: automatiniai vertimai į gestų kalbą būtų neįmanomi, ir apskritai automatiniai vertimai retai būna geros kokybės. Ieškant alternatyvių sprendimų būtų galima įdarbinti gestų kalbos vertėją, kuris rengtų gestų kalbos rinkmenas. Tačiau ir tokiu atveju kiltų problemų, nes nėra universalios gestų kalbos (pvz., Belgijos prancūzų gestų kalba skiriasi nuo Prancūzijoje vartojamos gestų kalbos). Šio sprendimo įgyvendinimas, atrodo, taip pat yra nerealus.

Galimas sprendimas, kuriam įgyvendinti reikėtų papildomų išteklių, - prie ilgesnių straipsnių ir didesnės apimties dokumentų įžanginės dalies pateikti saitą į garsinį teksto variantą, kad žmonės su negalia galėtų greitai nustatyti, ar ši informacija jiems yra aktuali ir ją reikėtų toliau skaityti, ar vis dėlto praleisti. Be to, geriausias iki šiol nustatytas būdas užtikrinti daugiakalbių tinklalapių, tokių kaip EUROPA, didžiausią prieinamumo lygį - nuolat kurti WAI reikalavimus atitinkantį turinį ir tikrinti, ar šiuo turiniu galima naudotis. Komisija patvirtino interneto turinio valdymo sistemą, kuria ateityje bus užtikrinama, kad visi Komisijos tinklalapiai atitiktų minimalius prieinamumo reikalavimus.

Kitas alternatyvus formatas, kuriuo galima naudotis, - „lengvas skaitymas“. Europos neįgaliųjų dienos 2005 m. proga Komisija šiuo formatu parengė darbo dokumentus.

- Vaikų su specialiais mokymosi poreikiais (SMP) integracija (4.2)

Kaip yra žinoma Ombudsmenui, Komisija nėra kompetentinga švietimo reikalų srityje ir todėl negali vertinti Europos mokyklų (EM) naujosios SMP programos ar teikti šioms mokykloms nurodymų. Visus sprendimus šioje srityje priima Europos mokyklų valdytojų taryba, kurioje Komisija turi tik 29 balsus (5) [Nuoroda]. Tačiau, būdama valdytojų tarybos narė ir atsakinga darbdavė, kurios darbuotojai reiškia nepasitenkinimą dėl šios EM (kurios daugiausia yra finansuojamos iš Bendrijos lėšų) paslaugos, Komisija ėmėsi aktyvių veiksmų ir paprašė atlikti SMP programos vertinimą.

Per 2004 m. kovo mėn. vykusį EM pedagoginio komiteto (parengiamasis valdytojų tarybos pakomitetas, kuriame aptariami ir rengiami valdytojų tarybai svarstyti bei tvirtinti skirti švietimo klausimai) posėdį pirmą kartą buvo pateikti statistiniai duomenys apie vaikus su specialiais mokymosi poreikiais. Komisija paprašė, kad SMP programą įvertintų tinkami inspektoriai (koordinatoriai) ir kad kitoje ataskaitoje apie SMP (ateinančiais metais) būtų pateikiami šio vertinimo rezultatai. Paskutinioji ataskaita apie SMP programą buvo panaši į pirmąją, todėl Komisija per 2005 m. lapkričio mėn. vykusį Pedagoginio komiteto posėdį dar kartą paprašė įvertinti SMP programą.

Be to, Komisija, atsižvelgdama į Ombudsmeno informacijos prašymus, paprašė EM generalinio sekretoriaus biuro pateikti daugiau informacijos apie SMP programos taikymą ir pranešė raštu,

kokią informaciją EM turėtų rinkti. Iki šiol Komisijai nebuvo pateikta jokių duomenų.

2006 m. sausio mėn. pabaigoje Komisija oficialiai valdytojų tarybos paprašė atlikti SMP programos įgyvendinimo vertinimą. Vertinimo ataskaita turėtų būti pateikta ateinančiais mokslo metais.

- Apklausos neįgalumo tema analizė (5.3)

2004 m. Komisijos atlikta apklausa neįgalumo tema buvo išanalizuota, o šios analizės rezultatai paskelbti Komisijos intranete. Išsamūs rezultatai pateikiami V priede, o toliau - jų santrauka. Remiantis 3526 gautų atsakymų (6) [Nuoroda] analize, buvo pasiūlyta imtis konkrečių veiksmų. Jie taip pat yra paskelbti intraneto tinklalapyje, o jų santrauka pateikiama toliau.

Dėl nedidelio iš žmonių su negalia gautų atsakymų skaičiaus (216 atsakymų, t. y. 6 % respondentų) remiantis apklausos rezultatais buvo sunku padaryti galutines išvadas, nes buvo neaišku, ar gauti atsakymai rodo, kad Komisijoje dirba nedidelis žmonių su negalia skaičius, ar tai, kad atsakymus pateikė nedidelė neįgaliųjų asmenų dalis. Iš šių atsakymų paaiškėjo kai kurios problemos, kurioms išspręsti reikėtų imtis tolesnių veiksmų. Pavyzdžiui, kai kurie darbuotojai nurodė, kad jiems buvo sunku gauti palyginti paprastą įrangą, reikalingą jų darbui palengvinti, pvz., tinkamas kėdes, biuro stalus ar pritaikytą IT įrangą. Pagal Pareigūnų tarnybos nuostatus (1d straipsnio 4 dalis) tai priklausytų prie „tinkamų sąlygų darbo vietoje“, kurias institucija privalo užtikrinti žmonėms su negalia, kad jie galėtų lengviau atlikti savo oficialias pareigas. Komisija taip pat atkreipė dėmesį į sunkumus, su kuriais neįgalieji asmenys susiduria bandydami patekti į pastatus arba pačiuose pastatuose (praėjimai užtvėriami didesniais daiktais, per sunkios priešgaisrinės durys ir t. t.).

108 atsakymuose buvo paminėti galimi diskriminavimo atvejai, susiję su karjeros galimybėmis arba kilimu tarnyboje. Darbuotojai jautė, kad dėl negalios jiems buvo sudaromos mažiau palankios sąlygos: lėčiau vyko jų kilimas tarnyboje, jiems buvo skiriami mažiau įdomūs darbai arba buvo nesudaromos mokymosi sąlygos, o žmonių santykių lygmenyje kai kurie darbuotojai jautėsi žeminami, bauginami arba įžeidinėjami aukštesnes pareigas užimančių asmenų ir kolegų. Komisija šiems darbuotojų išreikštiems rūpesčiams skyrė didelį dėmesį ir sutarė dėl pasiūlymo dėl tolesnių veiksmų:

- Apie suvestinės ataskaitos išvadas buvo pranešta visiems žmogiškųjų išteklių direktoriams, Medicinos tarnybai, Sveikatos ir saugos skyriui, Centriniam profesinio orientavimo skyriui ir už neįgalumo reikalus atsakingai tarpžinybinei grupei. Šios įstaigos gali imtis tolesnių priemonių siekdamas didinti informuotumą apie minėtas problemas. Buvo užtikrinta, kad susijusioms tarnyboms būtų pranešta apie tyrimo metu joms pareikštas pastabas.
- Būtina užtikrinti, kad visi darbuotojai suvoktų, jog diskriminacija dėl neįgalumo yra ypač draudžiama Pareigūnų tarnybos nuostatuose. Apklausa ir jos rezultatai, kaip svarbios priemonės darbuotojų informuotumui apie šiuos klausimus didinti ir pokyčiams skatinti, buvo paskelbti neįgalumo reikalams skirtame intraneto tinklalapyje.
- Neįgalumo temai skirtame Komisijos intraneto tinklalapyje pabrėžiamos statutinės nuostatos, kuriomis draudžiama diskriminacija (1d straipsnio 1 dalis).
- Be to, intraneto tinklalapyje darbuotojams primenama, kad pagal Gerosios patirties kodeksą, susijusį su neįgaliųjų asmenų užimtumu, jie gali konfidencialiai susisiekti su GD ADMIN Lygių

galimybių ir nediskriminacijos skyriumi, jei įgyvendinant kodeksą kyla problemų.

- Šis skyrius problemas spręs apdairiai ir tinkamai atsižvelgdamas į prašomą konfidencialumo lygį.

- Atsakymuose į apklausą buvo ne kartą pabrėžiama problema, susijusi su reikalingų sąlygų darbo vietoje užtikrinimu arba neužtikrinimu. Atsakymuose taip pat buvo minima, kad dėl neįgalumo buvo sudaromos mažiau palankios sąlygos, pvz., darbuotojai su negalia lėčiau kildavo tarnyboje ar turėdavo atlikti mažiau įdomius darbus. Gerosios patirties kodekse nurodoma, kad Centriniam profesinio orientavimo skyriuje turėtų dirbti patarėjas, kurio specializacija - teikti su profesija ir reabilitacija susijusius patarimus. Komisija paskirs specialistą, atsakingą už žmonių su negalia darbo aplinkos ergonominį vertinimą. Vienas iš GD ADMIN tolesnių prioritetinių veiksmų 2005 m. buvo paskirti tokį specialistą. Šiuo veiksmu buvo siekiama sudaryti sąlygas įgyvendinti aktyvią strategiją, susijusią su kilimu tarnyboje, darbo aplinkos vertinimu ir tinkamų sąlygų darbo vietoje užtikrinimu laiku. Šie specialistai jau yra paskirti dirbti Centriniam profesinio orientavimo skyriuje bei GD ADMIN Sveikatos ir saugos skyriuje. Be to, bus ištirtos turimos darbuotojams su negalia skirtos biudžeto lėšos ir tai, ar siekiant užtikrinti tinkamas sąlygas darbo vietoje reikėtų iš biudžeto skirti specialias lėšas, kad būtų galima užtikrinti didžiausią naudą.

- GD ADMIN, konsultuodamasis su susijusiomis tarnybomis, išanalizuos darbuotojams su negalia skirtus biudžeto asignavimus ir taip užtikrins, kad šie darbuotojai iš jiems skirtų asignavimų gautų didžiausią naudą. GD ADMIN visų pirma apsvartys klausimą, ar reikia specialių biudžeto lėšų, siekiant užtikrinti tinkamas sąlygas darbo vietoje ir ar tokios lėšos turėtų būti skirstomos centralizuotai, ar GD lygiu.

- Taip pat reikėtų apsvartyti klausimą, ar reikėtų sukurti tam tikrą žmonių su negalia užimtumo tikslą ir stebėti, kaip jis įgyvendinamas. GD ADMIN, bendradarbiaudamas su už neįgalumo reikalus atsakinga tarpžinybine grupe ir EPSO (taip pat kitomis susijusiomis grupėmis), ištirs įvairias priemones, kaip būtų galima įdarbinti daugiau neįgaliųjų asmenų. Be to, bus analizuojama, kaip būtų galima užtikrinti, kad esami ir būsiami statistiniai duomenys apie žmonių su negalia užimtumą Komisijoje būtų patikimesni ir nuolat atnaujinami, laikantis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 įpareigojimų.

- Siekdamas įgyvendinti aiškesnę ir aktyvesnę politiką šioje srityje, GD ADMIN 2006 m. sausio mėn. konsultuosis su valstybėmis narėmis dėl procedūrų, kurias jų nacionalinės administracijos galbūt yra pradėję taikyti, siekdamas skatinti žmonių su negalia įdarbinimą ir tai, kad jiems būtų užtikrinamos tinkamos sąlygos darbo vietoje, bei taip sukaupti geriausios patirties pavyzdžius, kuriais būtų galima remtis ir Komisijoje.

Be to, siekiant įvertinti pažangą, 2006 m. pabaigoje bus svarstoma, ar 2007-2008 m. reikėtų atlikti antrąją neįgalumo apklausą. Atsižvelgiant į rezultatus, prioritetai gali būti perorientuoti pagal reikalavimus. Taip pat gali būti nustatyti nauji prioritetai.

- Informuotumo apie neįgalumą ugdymas (5.4)

Komisijos darbuotojų informuotumą ir supratimą apie neįgaliųjų problemas pirmiausia padidino dėmesys, kuris buvo skirtas peržiūrėti Gerosios patirties kodekso priėmimui, ir visų Komisijos darbuotojų apklausa neįgalumo tema. Abi priemonės buvo plačiai paskelbtos. Gerosios patirties kodeksas buvo paskelbtas vidaus savaitraštyje „Commission en Direct“, kuris buvo išdalintas visiems darbuotojams ir kurį galima rasti intranete. Šis savaitraštis buvo išleistas 50 000

egzempliorių, kuriuos galima gauti visose ES institucijose. Minėta apklausa buvo paskelbta visiems Komisijos darbuotojams skirtame Generalinio direktoriaus pranešime.

Siekiant toliau ugdyti informuotumą šia tema, Komisijos intranete bus paskelbti apklausos rezultatai. Komisija paskelbs atsakymų analizę ir praneš apie tolimesnius 2006 m. planuojamus veiksmus.

Darbuotojams, kurie dalyvauja atrankos pokalbiuose arba kurie yra paskirti konkursų vertinimo komisijos nariais, jau buvo surengtas informuotumo ugdymo šioje srityje seminaras. 2006 m. pradžioje bus baigtas rengti su geraja patirtimi nediskriminacijos srityje susijęs praktinis vadovas, skirtas mokymų dalyviams ir generaliniuose direktoratuose už darbuotojų įdarbinimą atsakingiems vadovams.

Be to, Komisija svarsto galimybę imtis konkrečių supratimo ugdymo veiksmų - 2006 m. arba 2007 m. organizuoti darbuotojams skirtus mokymus, konferencijas arba seminarus, kurie vyktų gruodžio 3 d. - kasmetinę Europos neįgaliųjų dieną. Šie veiksmai priklausys nuo turimų finansinių išteklių.

IV. Išvados

Komisija priėmė plačios apimties, pažangią ir aktyvią su neįgaliais asmenimis susijusios politikos strategiją. Naujuosiuose Pareigūnų tarnybos nuostatuose, peržiūrėtame Gerosios patirties kodekse ir įvairiose tarnybose atsižvelgiama į specifinius žmonių su negalia poreikius, kurių jie gali turėti santykiuose su Komisija.

Komisija siekia užtikrinti, kad santykiuose su visais neįgaliaisiais asmenimis būtų taikomas nediskriminavimo principas, ir reguliariai peržiūrėti šioje srityje įgyvendinamas priemonės. Siekdama įgyvendinti šį tikslą, Komisija toliau konsultuosis su specialiomis tarnybomis ir su neįgaliųjų darbuotojų atstovais, ypač per tarpžinybinę grupę, atsakingą už neįgalumo reikalus.

Priedų sąrašas

I priedas [Nuoroda]: Komisijos sprendimas, įgyvendinantis Pareigūnų tarnybos nuostatų 1d straipsnio 4 dalį

II priedas [Nuoroda]: 2003 m. lapkričio 25 d. Komisijos sprendimas dėl peržiūrėto Gerosios patirties kodekso, susijusio su žmonių su negalia užimtumu

III priedas [Nuoroda]: Biudžeto išlaidų kategorijos „papildoma pagalba neįgaliesiems asmenims“, susijusios su asignavimais žmonių su negalia gerovei užtikrinti, laikinosios įgyvendinimo gairės

IV priedas [Nuoroda]: Gairės dėl asmeninio įnašo, padengiant su neįgalumu susijusias išlaidas

V priedas [Nuoroda]: Darbuotojų apklausos neįgalumo tema analizė

(1) [Nuoroda] R.R.U. yra regioninių taisyklių, taikomų regiono teritorijoje, rinkinys. Siekiant paprastumo, jame suvienodinamos Briuselio (sostinės) regione taikomos taisyklės, susijusios su miestų plėtros standartais.

(2) [Nuoroda] C(2003) 4362, 2003 11 18.

(3) [Nuoroda] Dėl automobilių stovėjimo vietų lauke turi būti sutarta su Briuselio valdžios institucijomis, o galimybė jomis naudotis priklauso nuo vykdomų viešųjų darbų.

(4) [Nuoroda]http://europa.eu.int/comm/ipg/index_en.htm [Nuoroda].

(5) [Nuoroda] 25 valstybės narės, Komisija, tėvų asociacijos, Europos patentų biuras (atsakingas už reikalus, susijusius su Europos mokykla Miunchene), darbuotojų atstovai.

(6) [Nuoroda] Iš viso Komisijoje dirba apie 25 000 nuolatinių ir laikinųjų darbuotojų.